

Урок-презентація на
тему: "Голодомор
1932-1933 років. 80
років з часу трагедії"

---

*Автор: Денисюк О.Л.-
вчитель історії*

Голодомор 1932-1933 рр.

Що таке голод?

- Голод — стан людини, у якому їй не вистачає їжі для здорового життя

Коли виникає голод?

- Він виникає тоді, коли одна суспільна група втрачає можливість обмінювати свою працю чи майно на їжу;
- внаслідок посухи, неврожаю, війни

Чи може бути голод політичним засобом боротьби?

- Тоді він перетворюється на *голодомор*-штучно створений голод

Де і коли

був використаний голодомор?

- В СРСР відомі принаймні три голодомори:
- 1921-1923рр.;
- 1932-1933 рр.;
- 1946-1947 рр.

Проти кого був спрямовані голодомори в СРСР?

- Проти селянства, яке не бажало йти в колгоспи і ставати безправними рабами радянської системи

Що таке геноцид?

- **Геноцид**— цілеспрямовані дії з метою знищення повністю або частково окремих груп населення чи цілих народів за національними, етнічними, расовими або релігійними мотивами.

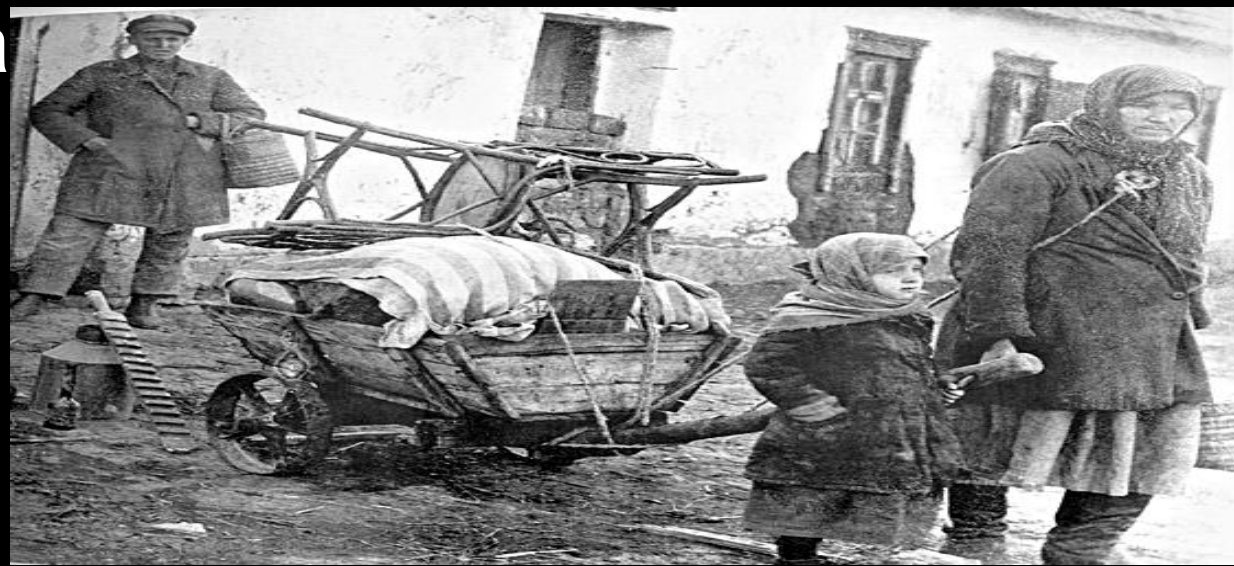

Чи був голодомор геноцидом українського народу?

- Етнічні українці проживали в селах. Тому голодомор проти селян насамперед спрямований проти українства

Чи визнавала радянська влада голодомори в СРСР?

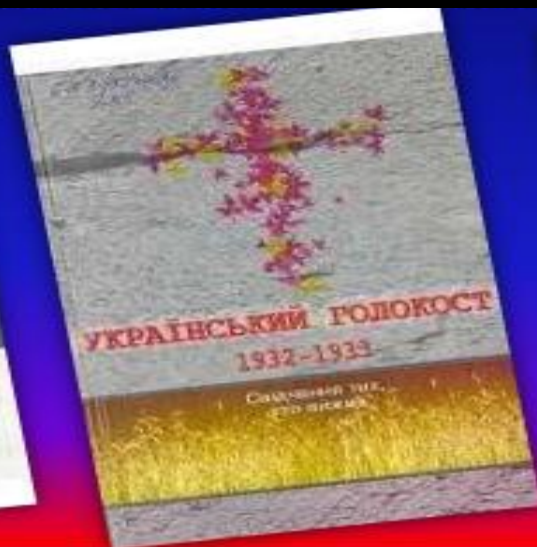
- Радянська влада замовчувала факти штучного голоду, було заборонено про це говорити на офіційному рівні

Коли почали досліджувати
тему голодомору 1932-1933 рр. ?

- Лише в 1987 році, під час перебудови в СРСР, почали з`являтися перші дослідження трагедій голоду

Чи визнано голодомор в незалежній Україні?

- 26 листопада 1998 року було встановлено День пам'яті жертв голодомору(кожна четверта субота листопада)
- 2006 року український парламент визнав Голодомор 1932-1933 років геноцидом українського народу

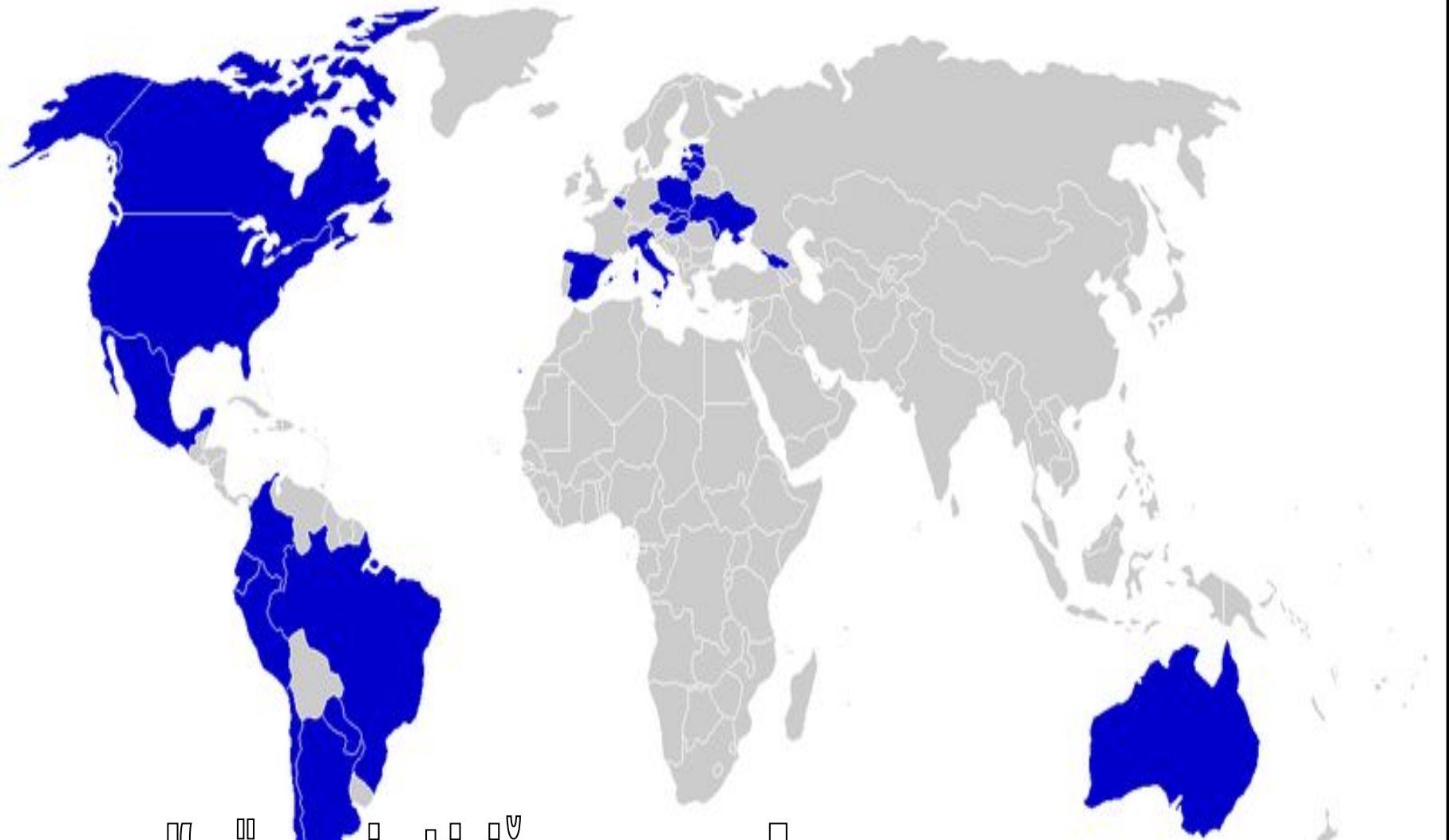

Чи визнаний український голодомор в світі?

- Своє ставлення до подій, пов'язаних з Голодомором 1932–1933 років в Україні, висловила 34-а сесія Генеральної конференції ЮНЕСКО, прийнявши 1 листопада 2007 року резолюцію про вшанування пам'яті жертв Голодомору в Україні.

Країни, які офіційно визнали Голодомор актом геноциду

Чи були покаранні винні в голодоморі?

- У 2010 року судовим розглядом завершилася кримінальна справа за фактом здійснення злочину геноциду. Винними суд визнав сім вищих керівників СРСР та УСРР, а саме генерального секретаря ЦК ВКП(б) Йосипа Сталіна, секретарів ЦК ВКП(б) Лазаря Кагановича та Павла Постишева, голову Раднаркому СРСР В`ячеслава Молотова, генерального секретаря ЦК КП(б)У Станіслава Косіора, другого секретаря ЦК КП(б)У Менделя Хатаєвича, голову Раднаркому УРСР Власа Чубара . Хоча жодного з обвинувачених вже не було в живих, процес мав історичне значення

Чи пораховані жертви голодомору 1932-1933рр.?

- Суд констатував, що за даними науково-демографічної експертизи загальна кількість людських втрат від Голодомору становить 3 мільйони 941 тисяча осіб. Також за даними слідства було визначено, що втрати українців у частині ненароджених становлять 6 мільйонів 122 тисячі осіб

Чи є пам'ятники жертвам голодомору?

- **Пам'ятники жертвам Голодомору в Україні 1932-1933 років** встановлені у багатьох містах і селах України, а також за кордоном.
- Перший у світі пам'ятник жертвам Голодомору в Україні був відкритий 23 жовтня 1983 р. у м. Едмонті (провінція Альберта, Канада) за ініціативою громадян Канади, переважно українського походження. Його автор — монреальський скульптор Людмила Темертя, мати якої пережила Голодомор

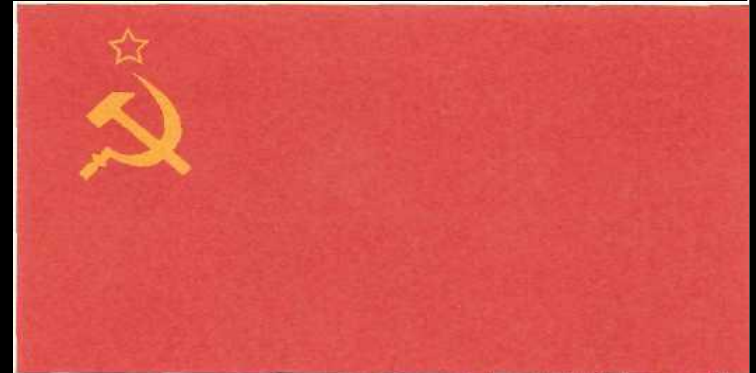
Пам'ятники жертвам Голодомору

Яким було політичне становище України у 20-30х роках?

- У 1922 році утворилася тоталітарна держава – СРСР, яка складалася з 15 республік (включаючи Україну, яка називалася УСРР). Керуючою силою була ВКП(б), яка вбачала головну мету-побудову комунізму. Шлях до комунізму пролягав через побудову в країні соціалізму-суспільства рівних трудящих, союз пролетаріата і бідного селянства

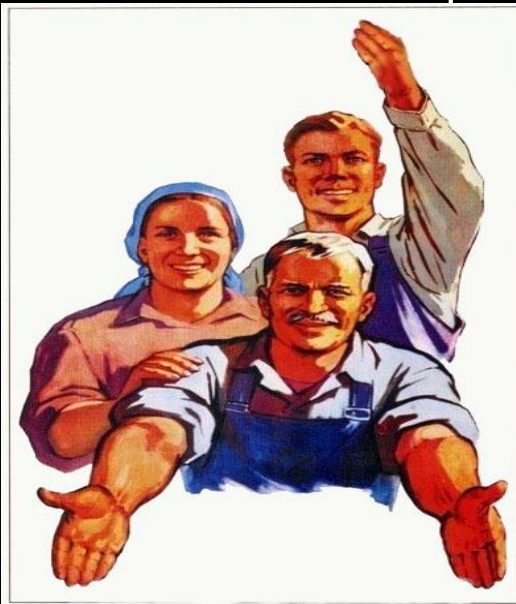

Що передбачала економічна політика комуністів?

- В 1929 році, перемігши своїх політичних суперників по партії, владу в руках зосереджує Й.Сталін. Основними напрямками його політики стають індустріалізація і колективізація

Що передбачала колективізація?

- Об'єднання господарств сільських господарів у колгоспи, з усупільненням реманенту, робочої худоби, землі. Це б забезпечило державу дешевим хлібом
- Створення суспільної верстви радянських сільськогосподарських робітників-колгоспників

УДАРНАЯ РАБОТА

ОБЕСПЕЧИТ

ГОРОД **ХЛЕБОМ**
КОЛХОЗЫ
МАШИНАМИ

Як колективізація проходила в Україні?

- Селяни не бажали становитися колгоспниками. Вони повставали, псували реманент, забивали худобу, щоб не віддавати в колгосп

Як на ці дії селян реагувала влада?

**Повстання
придушувалися
силою зброї.
Селян
змушували йти
в колгоспи**

Як позбавлялися заможного селянства?

Проти заможного селянства, так званих куркулів, проводились репресії: їхнє майно насильно забирали, а їх разом із сім'ями виселяли до Сибіру чи на Північ

Свідчення очевидців

- “Хотіли Україну подушити... От підійдуть до хатині, бідні. А зерно у них повигрібали. Які вони куркулі: своя земля, своя робота, свій кінь, а уряд дав вказівку повигрібати”.
- Ірмоленко Зінаїда Іванівна, 1925 р.н.
- С.Покровське, Троїцький район, Луганська обл.

УНИЧОЖИМ КУЛАКА
КАК КЛАСС

Якими були результати колективізації на Україні?

- На 1 листопада 1931р. у колгоспах вже перебувало 70% господарств. Всі незадоволені були виселені, або ув'язнені

ПОСЕЕМ В СРОК!

УБЕРЕМ УРОЖАЙ БЕЗ ПОТЕРЬ!

ВЫПОЛНИМ СВОИ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА ПЕРЕД РОДИНОЙ!

ЗА ЧЕСТНЫЙ ТРУД НАГРАДА ЖДЕТ: ДОСТАТОК, СЛАВА И ПОЧЕТ!

Що собою являла колгоспна система?

- Колгоспна система-це форма закріпачення селянства. Держава мала над нею повний контроль. Основна функція колгоспу-постачати хліб державі в обсягах,які вона вимагає. Оплата праці селянина-символічна.

Як і чому почався голод?

- Протягом січня – листопада 1930 року в Україні було заготовлено 400 млн. пудів хліба
- За такий самий період 1931 р. державні заготівлі становили лише 380 млн. пудів, але держава прагнула заготовити стільки ж, скільки в попередні роки

Якою була ситуація у 1932 році?

- На травень 1932 року була засіяна лише половина від запланованих площ, внаслідок неякісної обробітки частина урожаю пропала. Голод вже почався. Та на це влада не реагувала.
- Влітку 1932 року на полях стали з'являтися люди, які зрізали колоски з колгоспного поля, щоб прокормити голодних дітей.

“Закон про п'ять колосків”

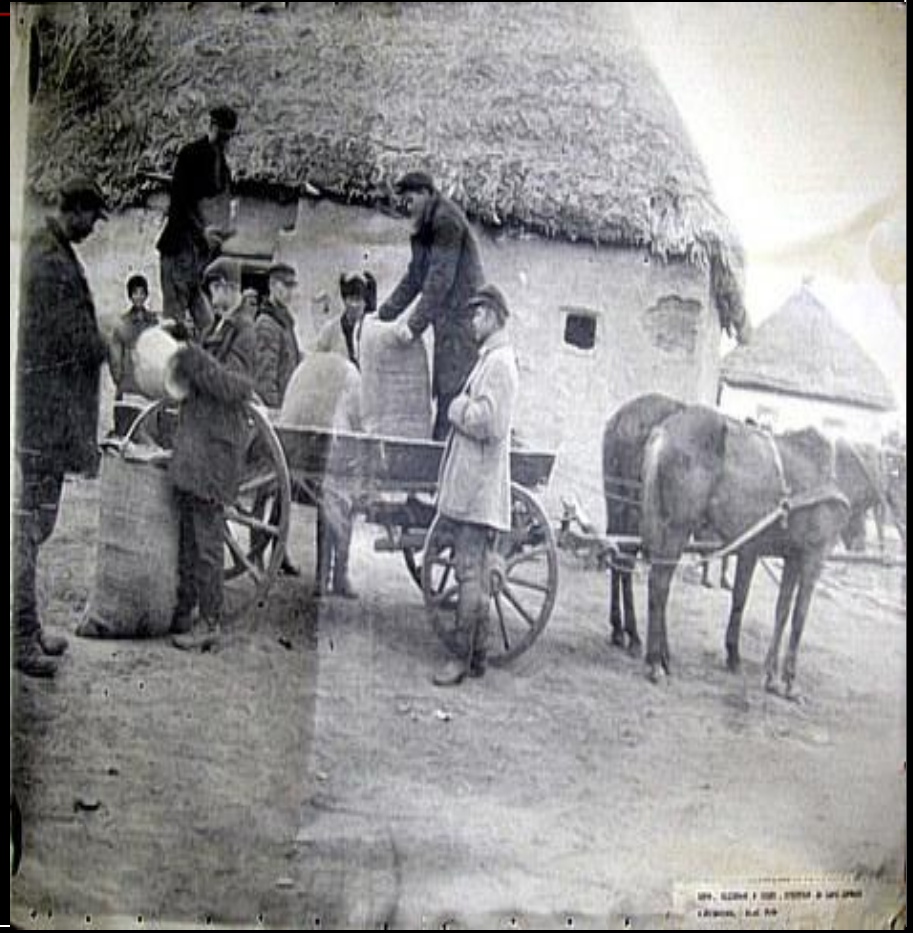
- 7 серпня 1932 року було видано постанову ВЦКВ на РНК СРСР, вона передбачала за крадіжку колгоспної власності розстріл із конфіскацією майна чи позбавлення волі терміном 10 років.

Як діяла держава в умовах голоду?

- На 1 листопада 1932 року було заготовлено лише 195 млн. пудів хліба. Цього комуністичним можновладцям видалося дуже мало.
- На місця стали направлятися надзвичайні комісії ЦК ВКП(б), які мали на меті відібрати у селян хліб для держави і виконати план хлібозаготівель

Свідчення очевидців

- “Над людьми простими дуже знущалися. Забирали все: коні, борони, плуг, віз, розбирали у людей клуні. У роки голоду 1932-1933 років приїжджав уповноважений Ісаєв, його завдання було чим більше відібрати у людей і вивезти. Він говорив, що країна бідна. Хто не здасть, то сто років пам’ятатиме радянську владу і в труні.”
- Коновол Віра Митрофанівна, 1918 р.н. смт. Гнівань, Тиврівський район, Вінницька обл.

Як радянська влада “карала” голодних селян?

- Райони, які не виконували плани хлібозаготівель заносилися на “чорні дошки” :з них конфісковувалися продовольчі і посівні фонди, припинялося постачання товарів, місцеві керівники підлягали покаранню

Додаток до прот. ПВ №93.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТАМИ УССР и ЦК КПСУ О ЗАПИСИ НА ЧЕРНУЮ ДОСКУ СЕЛ, ЗЛОСТНО САБОТИРУЮЩИХ ХЛЕБО- ЗАГОТОВКИ.

Ввиду особо позорного провала хлебозаготовок в отдельных районах Украины, СНК и ЦК ставят перед Обл-исполкомами и Обкомами, райисполкомами и райпартиями задачу сломить саботаж хлебозаготовок, организован- ный кулацкими и контрреволюционными элементами, уничто- жить бопротивные части сельских юммунистов, ставших фактическими проводниками саботажа и ликвидировать не- совместимую со званием члена партии пассивность и при- миренчество к саботажникам, обеспечить быстрее наращи- вание темпов, полное и безусловное выполнение плана хлебо- заготовок.

СНК и ЦК постановляет:

За явный срыв плана хлебозаготовок и злостный саботаж, организованный кулацкими и контрреволюционными элементами, занести на черную доску следующие села:

1. с. Вербка, Павлоградского р-на, Днепропетровской области.
2. с. Гавриловка, Межевского р-на, Днепропетровск. области.
3. с. Дятельки, Радячского р-на, Харьковской области.
4. с. Каменные Поток, Кременчугского р-на, Харьковской обл.
5. с. Святогробинское, Троицкого р-на, Одесской области.
6. с. Пески, Вапнянского р-на, Одесской области.

В отношении этих сел провести следующие мероприятия:

1. Немедленное прекращение подвоза товаров, полное прекращение кооперативной и государственной торговли на месте и вывоз из соответствующих кооперативных и госу- дарственных лавок всех наличных товаров.

2. Полное запрещение колхозной торговли как для колхозов, колхозников, так и индивидуальных.

3. Прекращение всякого рода кредитования, проведе- ние досрочного взыскания кредитов и других финансовых обязательств.

Як люди виживали?

- Всі продукти позабирали в рахунок хлібозаготівель. Доведені до відчаю, люди почали їсти кішок, собак, щурів, мишей. Споживали кропиву, лободу, листя дерев. Одним із наслідків голоду стало трупоїдство і людоїдство.

Свідчення очевидців

- “У нашому селі душ 500 вмерло, а в сусідньому-десь душ 750. Їли лободу, рогозу, худоба здихала- їли. Батько був головою сільради, він дав вказівку видати людям по склянці гречки. Батько роздав гречку і його заарештували за це.”
- Міхольський Віктор Петрович,
- с. Литвинівка, Жашківський район, Черкаська обл.

- Почала масова смертність причиною якої стали дистрофія і шлункові захворювання. Були села, населення яких повністю вимерло .

Свідчення очевидців

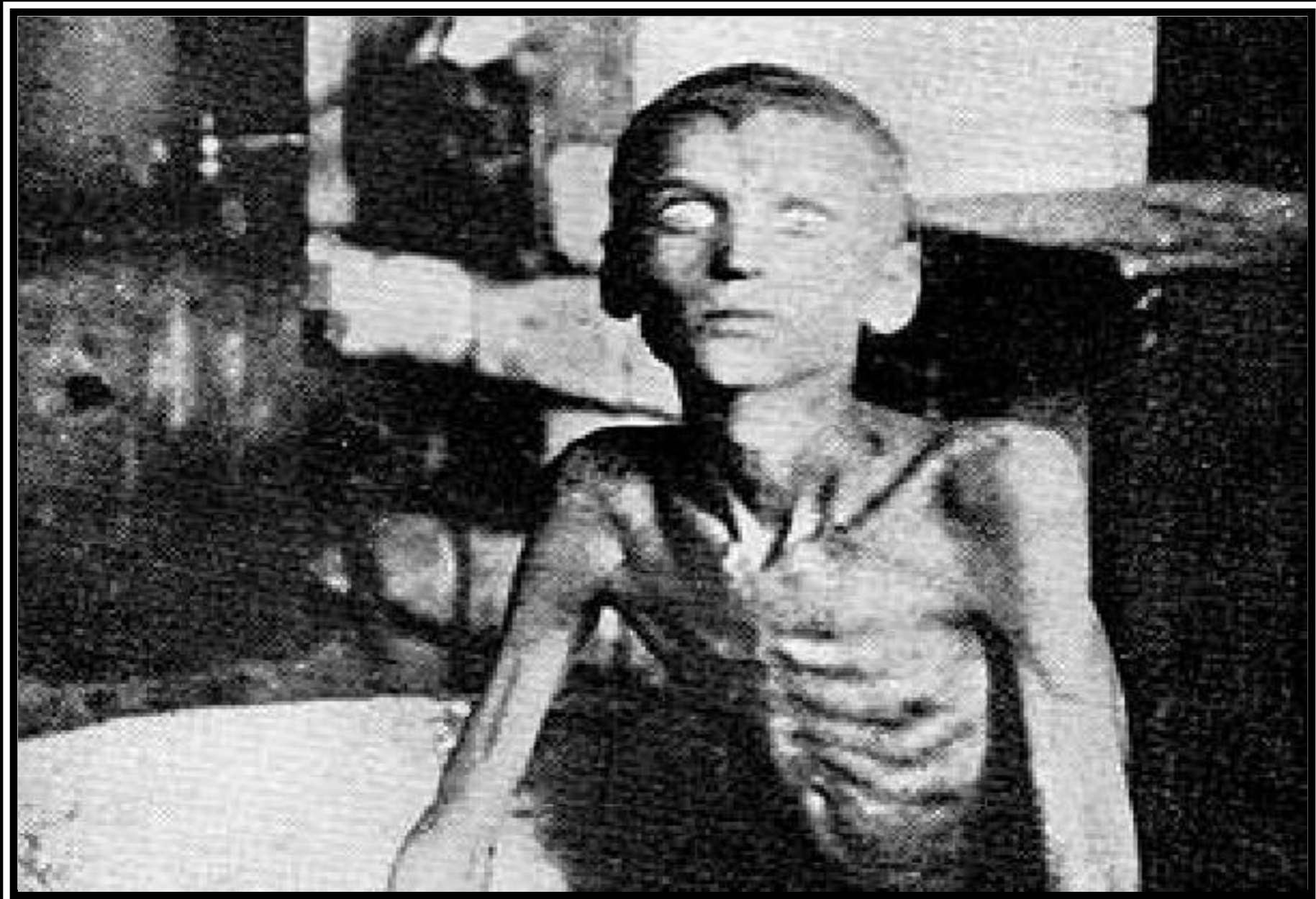

- “У 1933 році вмерли мої мати, батько, сестра, три братики, то всіх окремо ховали. Останній братик вмер, так вивезли, кинули як буряк до ями. У кожному будинку багато людей вмерли. Я одна залишилася. У нас в селі залишилося три дівчинки і два хлопці з дітей.”
- Сухомлин Марія Оксентіївна, 1922 р.н., с.Людвинівка, Макарівський район, Київська область

Як ховали померлих?

- Виснажені люди хоронили близьких на городах або в погребях.
- По селу їздив возниця. Йому було доручено збирати трупи і вивозити їх на кладовище, де була викопана велика яма, куди скидали мертвих, а іноді і живих ще людей.

Свідчення очевидців

- *“...Підвода їде під селом, а дядько мій лежить і говорить: “Не клади мене на віз, я ще живий”. А його до ями кидають, говорять: “Завтра вмреш”.*
- *Ковтун Галина Григорівна, 1918 р.н.*
- *с. Піщане, Золотоніський район, Черкаська обл.*

Чи знали про голод інші держави?

THE AMERICAN SEANT AIDS APARTMENT (valued)

CHICAGO THE AMERICAN

SECOND SECTION NEWS, FEATURES

HUNGER, DESPAIR, DEATH IN UKRAINE AGONY

Soviet Starving Tell Own Stories; Jailed for Eating Dogs

STARVATION made through the Soviet Union of 20 million people, including a million in the Ukraine, is the most terrible story ever told. The facts revealed in the pages of articles, of which this is the first, are a picture of a nation in the grip of a famine that is killing millions.

By THOMAS WALKER, Staff Reporter, Tribune and Director of Russian Affairs, War Relocation Authority, Washington, D.C.

On a cold, wind-swept street in Kiev, I saw a child who had been starved to death. I saw a child who had been starved to death. I saw a child who had been starved to death.

Wandering Alone

Endlessly Searching

Dogs, Cats Gone

More Bodies

Aid for Bolsheviks

More Bodies

Aid for Bolsheviks

PAWNS OF TRAGEDY IN UKRAINE

CLINIC TO TEST BEAUTY AIDS

Hendrik Van Loon

The Leadership That Follows in the Leadership That Falls

Mate Concocted

CLINIC TO TEST BEAUTY AIDS

* Not part of the Ukrainian S.S.R. until 1939

Як припинився голод?

- Лише в травні-червні 1933 року держава стала допомагати селянам
- В поля виїзджали бригади, які готували для колгоспників їжу
- Поступово голод став відступати
- У 1933 році з українських земель зібрано 317 млн. пудів хліба

Якою була основна позиція влади щодо голоду?

- Секретар ЦК КП(б)У М.Хатаєвич сказав: "Між селянами і нашою владою точиться жорстока боротьба. Це боротьба на смерть. Цей рік став випробуванням нашої сили і їхньої витривалості. Голод довів їм, хто тут господар. Він коштував мільйони життів, але колгоспна система існуватиме завжди. Ми виграли війну!"

Для чого потрібно згадувати про голодомор?

- Щоб нащадки пам`ятали і вшановували невинно убієнних голодом!

- ▶ Ти кажеш не було голодомору?
- ▶ І не було голодного села?
- ▶ А бачив ти в селі пусту комору,
- ▶ З якої зерна вимели до тла?
- ▶ Як навіть мариво виймали з печі
- ▶ І забирали прямо із горшків.
- ▶ Окрайці виривали з рук малечі,
- ▶ Із торбиночок нужденних стариків?
- ▶ Ти кажеш не було голодомору?
- ▶ Чого ж тоді, як був і урожай,
- ▶ Усе сиціль викачували з двору,
- ▶ -Греби, нічого людям не лишай!
- ▶ Хто ж села, вимерлі на Україні,
- ▶ Російським людом поспіль заселяв?
- ▶ Хто? На чиєму це лежить сумлінні?
- ▶ Імперський молох світ нам затуляв
- ▶ Я бачив сам оту зловісну пору
- ▶ І пухлих, і померлих на шляхах.
- ▶ І досі ще стоять мені в очах...
- ▶ А кажеш-не було голодомору?
- ▶ *Д. Білоус*

